

ప్రైవాట్ విమానం

నాటిక

ముదగొండ ఇందుశేఖర్

జతిపోన సంకలన సమితి (భారతీయ)

భాగ్యనగర్, తెలంగాణ

ప్రైవాట్ విమోచనం - నాటీక

ప్రచురణ:

జతిహస సంకలన సమితి (భారతీయ)

భాగ్యనగర్, తెలంగాణ

రచన :

ముదిగొండ ఇందుకేళర్

C-53, C.E. Colony, Hyderabad-13,

Phone : 9908221589

ప్రథమ ముద్రణ :

డిసెంబరు 2021

ఫ్లవనామ సంవత్సరం, మార్గశిర మాసము

ప్రతులు : 500

ధర : రూ॥ 50/- (రూ॥ యాష్టా)

ప్రతులకు :

సాహిత్యనికేతన్

3-4-852, కేశవనిలయం,

బర్క్షెట్పురా, హైదరాబాద్-27

దూరవాణి : 040-27563236

సాహిత్యనికేతన్

వెలూరురోడ్, గవర్నరుపేట,

విజయవాడ-520002

దూరవాణి : 0866-6667421

ముద్రణ :

ఆకృతి ఆఫ్ ప్రింటర్స్

చిక్కడపల్లి, హైదరాబాద్

040-66626475.

దగీపామ్మన్‌దిగని నిజాం

-ఆచార్య కసిరెడ్డి

1947 అగష్టు 15న దేశానికి స్వతంత్ర్యం వచ్చింది. హైదరాబాదు సంస్థానాధిపతి తాను భారతదేశంలో కలువనన్నాడు. బ్రిటిషర్సు తొలగిపోతున్నారు కాబట్టి నేను స్వతంత్ర రాజునయ్యనని, నా రాజ్యాన్ని స్వతంత్ర ఉస్కానిస్థాన్‌గా ప్రకటించుకొన్నానన్నాడు.

560పై చిలుకు సంస్థానాలు స్వతంత్రభారత ప్రభుత్వంలో లీనమయ్యాయి. కాని, జోర్ధవార్, జూనాగడ్, జమ్ముకాశ్మీర్, హైదరాబాదు సంస్థానాలు విలీనం కాలేదు. పటీల్ దూతను పంపాడు. జోర్ధవారు రాజు అంగీకరించాడు. జూనాగధ్ ను సైన్యం లొంగదీనుకొంది. జమ్ముకాశ్మీర్ ను తాను చూచుకొంటానన్న నెప్పులూ కారణంగా, ఇంకా అనేక కారణాలవల్ల ఆకుపచ్చ మంటల్లో అందాల కాశీరు ఇంకా కాలుతునే ఉంది.

హైదరాబాదు సంస్థానం స్వతంత్రాన్ని ప్రకటించుకొన్న కాలానికి ముందు నుండే 16 జిల్లాల్లో (తెలంగాణ : 8, మహారాష్ట్ర : 5, కర్ణాటక : 3) అనేక అత్యాచారాలు, విధ్వంసాలు, హత్యలు, దోషించేలు, మానభంగాలు, హిందూదేవాలయాల కూల్చివేతలు 1911 నుండి అంటే 7వ నిజాం రాజ్యపాలనకు వచ్చినప్పటినుండి కొనసాగుతునే ఉన్నాయి.

సమైక్య స్వతంత్ర భారత నిర్మాణానికి నిజాం చర్యలు ఆటంకంగా పరిణమించాయి. హిందువుల వేదనలు-రోదనలు ఆకాశాన్ని అంటాయి. నిజాం పోలీసులు, రజాకార్లు ఇద్దరూ హిందూ మానప్రాణాలను అపహరించే యములోళ్ళల్లా వ్యవహరించారు. రాజు నిజాం వారిని ప్రోత్సహిస్తున్నాడు.

ఈ పరిస్థితుల్లో 1948 సెప్టెంబర్ 13న హోంమంత్రి, ఉపప్రధాని నరద్దార్ పటీల్ పంపించిన సైన్యం బయలుదేరింది. ఆపరేషన్ పోలో పేరిట 13, 14, 15, 16, 17 తేదీలలో హైదరాబాదుపై-పరిసరాలపై యుద్ధంకాని యుద్ధం జరిగింది. యుద్ధం కాని యుద్ధంమని ఎందుకనడమంటే, ఏ రెండు గంటలు కూడా భారత్సైన్యం ముందు నిజాం కిరాయిపైన్యం నిలువలేక

పోయింది. 7వ నిజాం 1948 సెప్టెంబర్ 17న యుద్ధం విరమించుకొని లొంగిపోతున్నట్లుగా ప్రకటించాడు. బేగంపేట విమానాశ్రయంలో ఆ తర్వాత భారత ఉపప్రధాని పటీల్ వచ్చినప్పుడు ఆయన ముందు తలవంచి నిలబడి సరెండరయ్యాడు. ఆ విధంగా మఘవలయం పూర్తి అయ్యింది. (మఘవ అంటే మహో ఘనత వహించిన నిజాం)

ఈ నిజాంనే నాజీలమించినోడు అని, నీగోరీకడ్డం కొడుకో అని గేయకర్త బండి యాదగిరి అన్నాడు. మా నిజాము రాజు జన్మ జన్మాల బాజు అన్నాడు మహోకవి దాశరథి. పైగా తెలంగాణ మారైతుదే, ముసలినక్కకు రాచరికమ్ము దక్కునే ! అని ప్రకటించాడు.

1911లో అధికారంలోకి వచ్చిన వెంటనే 7వ నిజాం తన ప్రధానమంత్రి, కవి, మేధావి అయిన మహోరాజు కిషన్ ప్రసాదును తొలగించాడు. మంత్రివర్గం రద్దుచేసి సర్వాధికారి అయ్యాడు.

నిజాం పుట్టినరోజుకు లంచాలు (నజరానాలు) తీసుకొని పదవులిచ్చేవాడు. సంస్థానంలో 25 శాతం భూములు సొంతం తనవిగా ప్రకటించుకొన్నాడు. ఆ ఆదాయం తనకూ, తనకుటుంబానికి, భార్యల పేరిట, ఉంచుకొన్న 365మందికి చెందాలని ప్రకటించాడు. తల్లిగ్ పేరిట మతాంతరీకరణ శాఖ ఏర్పాటుచేసి మతాంతరీకరణాలు చేయించాడు. ప్రతి ముస్లిము ప్రభువే అనే అనల్మాలిక్ శాసనాన్ని అమలుపరచాడు. మతంమార్పిడికి బడ్డెటు కేటాయించాడు. సాహిత్య- భాషా- గ్రంథాలయ- ధార్మిక సభల్ని నిపేధించాడు. మత కార్యక్రమాలపై దాడులు చేయించాడు. ఇమ్రోజ్ పత్రిక సంపాదకుణ్ణి హత్యచేయించాడు. ఇతర స్థలాల నుండి 8 లక్షలమంది ముస్లింలను తన సంస్థానానికి పిలిపించి, ముస్లిం జనాభానుపెంచే ప్రయత్నం చేశాడు.

రద్దేరజాకరీ, జులైరజాకరీ, ది ఫ్స్ట్ వార్ ఆఫ్ ది ఇండిపెండెన్సు, గ్రంథాలతోపాటు, ఆర్యసమాజ్ వారి అనేక గ్రంథాలను నిపేధించాడు. డజనుకు పైగా ఉన్న ఉర్నాపత్రికల్లో హిందూత్వ వ్యతిరేక రచనలు చేయించాడు. నిజాం అవతార పురుషుడని దీన్దార్ అంజుమన్ అనే

సంస్థద్వారా ప్రచారం చేయించుకొన్నాడు. స్వీతంత్య సమరయోధులనెందరినో జైశ్వల్లో నింపాడు.

తెలంగాణలో తెలుగుబూషా సాహిత్య సంస్కృతులను అణగడిక్కాడు. ఉన్నానియూ విశ్వవిద్యాలయం, ఆస్పత్రి, చెరువు కట్టల్లాంచివి కట్టినా అవి తన పేరు నిల్చుకోడానికే చేశాడు.

ఈ చరిత్ర ప్రజలకు తెలియాలి. అప్పటివారికి తెలుసు. ఈ తరానికి తెలియదు.

ఇందుకే శ్రీ ముదిగొండ ఇందుశేఖర్ గారు ఈ నాటిక ప్రాశారు. అయిదారు దృశ్యాలతో ఉన్న ఈ నాటిక పైందరాబాదు ఉత్సవాలలో ప్రదర్శించాలని సంకల్పించారు. నిజాంపరిపాలన, గోల్గొండ దర్జార్, ఉద్యమ చైతన్యం, పల్లెనుంచి పార్దుమెంటుదాకా, నిర్జాయకశక్తి సర్దార్ పటేల్, అయిదురోజుల యుద్ధం అనే అంశాలతో తీర్చిదిద్దబడిన ఈ నాటకం తెలంగాణా విమోచనానికి సంబంధించి కొన్ని విషయాలనైనా జనజీవితంలోకి తీసుకొనివెడుతుంది.

మత సామూజ్యవాదశక్తులు దేశాన్ని కబ్బించేందుకు ఎన్నోకుట్రలు చేస్తున్న ఈ సందర్భంలో ఆజాదీకా అమృతోత్సవంలో భాగంగా వస్తున్న ఈ నాటకానికి అప్పోనం పలుకుదాం ! రచయిత శ్రీ ఇందుశేఖరును అభినందిద్దాం !

ఆచార్య కసిరెడ్డి

భాగ్యనగర్

తేది : 21-10-21

అధ్యక్షులు,

అభిలభారతీయ సాహిత్య పరిషత్తు

ఈ నాటక ప్రదర్శనమ యూట్యూబ్లోని క్రింది లింకులలో చూడగలరు

<https://youtu.be/mFyN6ZrSz5Y>

<https://youtu.be/49Japa3T4Hs>

<https://youtu.be/29p3l56TFX0>

https://youtu.be/NJ5Kbc3q_64

<https://youtube.com/shorts/1obfSr4JXL0?feature=share>

రచయిత ముందుమాట

2021, డిసెంబరు

ప్లవనామ సంవత్సరం

మార్గశిర మాసము

-ముదిగొండ ఇందుశేఖర్

ఇతిహస సంకలన సమితి

భాగ్యనగర్ కన్సైనర్

భారతీయ చరిత్ర ఇతిహసము గత విదేశీపాలకుల కాలంలో వక్కికరింపబడింది. అందుకని మన స్వ ఆత్మను ఆవిష్కరించుకునే నిమిత్తం మాననీయ శ్రీ బాబాసాహేబ్ ఆప్టేగారి స్వార్థితో మాననీయ శ్రీ మోరోపంత్ పింగలే గారి మార్గదర్శకత్వంలో ఇతిహస సంకలన సమితి సంఘ అభిల భారతీయ స్థాయిలో ప్రారంభించబడ్డది. దానికి ఉభయ తెలుగు రాష్ట్రాలలో బలమైన పునాదులు వేసినవారు మాననీయ శ్రీ శ్రీరాం సాలేగారు. వారి నేతృత్వంలో ఆర్యులేవరు వంటి గ్రంథాలు చాలాకాలం క్రితమే వచ్చాయి. ఇతిహస సంకలన సమితి కేవలం సెమినార్లకు మాత్రమే పరిమితం కాకుండా, విద్యార్థులకు విద్యార్థికులకు చారిత్రక చైతన్యం కల్పించటం ఒక నూతన కోణం. ఈ దృక్పథంతోనే ప్రస్తుతం ఈ సాహిత్య రూపకాన్ని విద్యార్థులకు అందజేస్తున్నాము.

ఇతిహస సంకలన సమితి, భాగ్యనగర్ శాఖ 2020 నుండి సెప్టెంబర్ 17, ప్రైదరాబాద్ విమోచనం అంశాన్ని-ప్రజలలోకి తీసుకువెళ్ళడానికి ప్రయత్నాలు చేపట్టింది. ఇతిహస సంకలన సమితి పేరులోనే ఇతిహసము, సంకలనము ఉన్నవి. సెప్టెంబరు 17, ప్రైదరాబాద్ విమోచనం-తెలంగాణా ప్రాంత చరిత్ర. 1947లో భారతదేశం స్వాతంత్ర ఫలాలను అనుభవిస్తే, ఇక్కడ మత దురహంకార వైజ్ఞాం రాజ్యం ప్రజల హక్కులని కాలరాచి, కరాళనుత్యం చేసింది. ఎంతో సంఘర్షణ జరిగింది. తెలుగుమీద, తెలుగువారి మీద, హిందువులమైన నిజాం దమనకాండ సాగింది. కానీ దురదృష్టవశాత్తు, నేతీ తరాలకి ఈ అంశాలు ఏవీ తెలియవు.

మేము 2020ల్లో అనేకమందిని కలిసి వారి నాటి అనుభవాలను సేకరించాము. వైస్ ఫాన్సులర్సు, ప్రోఫెసర్లు, కళాకారులు, గృహిణులు-నాటి వారి అనుభవాలను చెబితే వాటిని వీడియోలు తీసి విడుదల చేశాము. ప్రైదరాబాద్ విమోచనం, ఆంధ్రభాషోద్యమం, గ్రంథాలయోద్యమం, సాంస్కృతిక ఉద్యమం, విద్యార్థుల ఉద్యమం... ఇలా చెప్పుకుంటూపోతే అది మరో మహోగ్రంథమే. ఈ చరిత్ర ఎంతమందికి తెలుసు? చరిత్ర తెలువనివాడు, మళ్ళీ చారిత్రక తప్పిదాలను చేస్తూ ఉంటాడు అని పెద్దల అనుభవపూర్వకమైన మాటలు.

నిజాం వ్యతిరేక పోరాటాన్ని వామపక్ష భావజాలం కలవారు వర్గపోరాటంగా చిత్రించిన రచనలు అందుబాటులో ఉన్నాయి. దీనివలన వాస్తవాలు మరుగునపడి జాతీయ భావస్థాన్ని వెలుగులోనికి రాలేదు. అందుకే ఒక నూతన ప్రయత్నం.

మన చరిత్ర మన సమాజానికి తెలియచెప్పాలి. అందుకు ఏమే సాధనాలు ఉంటే వాటి ద్వారా చెప్పడం. మన చరిత్రని భవిష్యత్తు తరాలకి అందించడం. ఇది లక్ష్యం, అందుకు మేము వీడియో రికార్డింగులుచేసి, పార్ట్ ఫిలిమ్స్ ద్వారా ఈ అంశాన్ని చెప్పే ప్రయత్నం చేశాం. సభలు నిర్వహించి వాటిలో ఉంచాలాయి ప్రయత్నం చేస్తున్నాం.

నాటకం-జనరంజకమైన ప్రక్రియ. ప్రజలు, ప్రేక్షకులు దీనిని చూసి ఆనందిస్తారు. ఈ మాధ్యమంగా చరిత్రని చెప్పటం, ఈ చిన్న పుస్తకం యొక్క ఉద్దేశ్యం. ఈ ఆరు దృశ్యాల నాటికద్వారా నాటి పరిస్థితులను ప్రేక్షకుల ముందు ఉంచటమే దీని పరమావధి.

ఈ నాటిక ప్రతి దృశ్యములో 10-15 పాత్రలు ఉన్నాయి. కానీ ఏ పాత్రకైనా, కష్టం కలుగకుండా చిన్న చిన్న దైలాగులతో విషయం చెప్పించాము.

దృశ్యానికి-దృశ్యానికి పాత్రలు అన్ని మారుతాయి. ఒక్క ఆఖరు రెండు దృశ్యాలలో సర్దార్ పటీల్, కె.ఎమ్. ముస్తిష్ఠ జనరల్ చౌదరి పాత్రలు వస్తాయి. ఈ నాటికను సూక్ష్మాల్సు, కాలేజీలలో వేసుకునేటప్పుడు ఇది చాలా సొలభ్యంగా ఉంటుంది. ఉదాహరణకి-ఒక సూక్ష్మాల్సు ఒక సెక్షనువారు ఒక దృశ్యం వేస్తే, మరొక సెక్షనువారు ఇంకో దృశ్యం వేయవచ్చు. అలా అభ్యాసానికి పెద్ద శ్రమ పడనక్కరేదు. దీనిని సూక్ష్మాల్సు, కాలేజీలలో యాజమాన్యాలు పనిగట్టుకొని, ప్రోత్సహించి ఈ నాటకం వేయించాలి. మన చరిత్ర మనమే మన భవిష్యత్తు తరాలకి అందించాలి. అందులో మనమందరము భాగస్వాములమే. ఈ పుస్తకం డి.టి.పి.లో సహకరించిన శ్రీమతి వల్లారి శారదగారికి, లేఅవుట్ వేసి ముద్రించిన ఆకృతి ఆఫ్సెట్ ప్రింటర్స్ వారికి ధన్యవాదాలు. అలాగే పుస్తక ప్రచురణలో ధన సహాయం అందించిన దాతలకు ఇతిహస సంకలన సమితి ధన్యవాదాలు తెలుపుకుంటున్నది.

పుభం భూయాత్

జ్ఞపించ్

7వ నిజాం పరిపాలన

దృష్ట్యము 1

పాత్రాలు

వేషధారణ

7వ నిజాము

మీర్ ఉస్కాన్ అలీభాన్ - (యువకుడు, ఖరీదైన శేర్వాణి, బట్టలు, ఒక బ్యాగ్)

Announcer

- (ఒక ముస్లిం అంగరభా (ఆడ వాళ్ళ వేసుకునే మోకాళ్ళదాకావచే గొనువేసుకొని ఉంటాడు) చేతిలో కాగితాలు పట్టుకొని Announcement చేస్తుంటాడు

పంతులు

- (బ్రాహ్మణుడు; పంచె; పంగనామాలు- వెంకటేశ్వర స్వామికి ఉన్నట్టు; దూరంనుంచి కనిపిస్తాయి)

పాలమాయున్

- (ఒక సాధారణ ముస్లిం వేషం)

మహారాజు కిషన్ ప్రసాద్

- (కోటు, తలపాగా, గోల్డుషైన్ వాచ్, చిన్న హండ్ స్టిక్)

బ్రిటీష్ ఆఫీసర్

- (మిలటరీ డ్రెస్, వీల్తైతే ఎర్రడ్రెస్లో)

మాల్హీ

- (మడమల పైదాకా పైజామా, మోకాళ్ళ దాకా ఓవర్ సైజ్ కుర్రా, నెత్తికి చిల్లు టోపీ, మీసం ఉండదు, గెడ్డం ఉంటుంది)

అక్సర్ హైదర్

- (మహారాజు కిషన్ ప్రసాద్ లాగానే)

బహాదుర్ యార్ జంగ్

- (మాల్హీలాగానే; బలిష్టుడు; కళ్ళకి కాటుక పెట్టుకొని ఉంటాడు)

తాలీమ్ అధికారి

- (అఫీసర్ వేషం; వీల్తైతే ఎర్ర రూమీటోపీ పెట్టు కొని, ఒక వాకింగ్ స్టిక్టో ఉంటాడు)

ఇద్దరు సైనికులు

- (చేతిలో కర్రలు (బల్లాలు), పైజామా, మోకాళ్ళ దాకా ప్రోక్లాంటి గొను, కళ్ళకి కాటుక)

7వ నిజాం పరిపాలన

దుర్శ్యము 1

(కుర్రీలు, మధ్యలో ఎత్తుగా సింహసనము తెరలోపల నుంచి

“ఆసఫ్జాహీ-సర్కార్-జిందాబాద్ !

షాహే ఉస్కాన్ జిందాబాద్ !!

పలజార్ మీర్ ఉస్కాన్ అలీఖాన్ జిందాబాద్”

నినాదాలు వస్తుంటే, ఉస్కాన్ ఆలీఖాన్ ప్రవేశించి సింహసనం మీద
కూర్చుంటాడు)

{ సీన్లో-కొంతమంది తురకలు, మహారాజ కిషన్ ప్రసాద్, ఒక బ్రిటీష్
అఫీసర్, ఒక మాల్టీ, బహదుర్ యూర్జింగ్, సాలార్జింగ్, ఇద్దరు సైనికులు
తదితరులు ఉంటారు. అందరూ సలాములుచేసి కూర్చుంటారు. ప్రక్కన
కొందరు జనాలు అటూ, ఇటూ నిలుచుని ఉంటారు. ఒక ఎనౌన్సర్లాంటి
వ్యక్తి నిజాందగ్గర నిలుచుని ఎనౌన్సమెంట్ చేస్తుంటాడు. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌన్సమెంట్]

అది 1911. మీర్ ఉస్కాన్ ఆలీఖాన్ దర్జారు. సభికులు ఉన్నారు.
నిజాం కొలువు తీరాడు. నాటి పరిస్థితులు, నిజాం మనస్తత్వం, హిందువులను
తాక్కేయాలనే Plans ఎలా జరిగాయో-చూడండి]

ఎనౌన్సర్ : అబ్బే! ఏక్ సో గ్యారా ! ఏక్ సో గ్యారా ! (అందరూ అటు
ఇటు చూస్తుంటారు)

ఒకాయన : అరే పంతుల్ ! నామం బెట్టినవ్ ! నువ్వే ఎక్ సో గ్యారా !
మూడు గీతలు (కుడిచేతి మధ్య మూడు వేళ్ళు పైకి చూపుతూ
పంతుల్ని ముందుకు తోస్తాడు)

(బ్రాహ్మణుడు, పంచె, వైష్ణవ ఊర్ధ్వపుండ్రాలు (మూడు నిలువు గీతలు) ఉంటాయి, నిజాం ముందు నమస్కారం సలాము చేసి, నిలుచుంటాడు. నిజాం చూస్తుంటాడు)

పంతులు : అయ్యా ! నేను పండితుణ్ణి ! వేదాలు, సంస్కృతం చదువుకున్నా ! విద్యాంసుణ్ణి. ఏదైనా ఒక ఉద్యోగం ఇప్పించండి.
(నిజాం చికాకుగా చూసి ముఖం పక్కకు తిప్పుకుంటాడు)

ఎనొన్నర్ : అర్టే ! ఛల్ ఛల్ ! అప్రఫీ లేదు పంతుల్ ! బాహార్ నికల్ ! అప్రఫీ లావో !!

(నిజాం సైనికులు ఇద్దరు పంతుల్లి బయలికి ఈడుస్తారు)

ఎనొన్నర్ : హంమాయున్ మియా ! హంమాయున్ మియా !!
(హంమాయున్ సలాములు చేస్తూవచ్చి), కొన్ని నాణాలు- నిజాంకి సమర్పిస్తాడు; నిజాం ఆనందంగా వాటిని తీసుకొని లెక్కబెట్టి, తన పక్కనే ఉన్న సంచీలో దాచుకుంటాడు; ఆసక్తిగా వింటాడు)

హంమాయున్ : హంజూర్ ! నాకు ఆలీఫ్ -బేలు రావు; అన్సపథ్ హూస. ఏమైనా ఉద్యోగం ఇవ్వండి, నౌకరీ !! సర్కార్ !!

నిజాము : (సంచీని ఒకసారి తడిమి) అమీన్ బనావో !
(హంమాయున్ సలాములు చేస్తూ నిప్పుమిస్తాడు)

ఎనొన్నర్ : అమీన్ బనావో ! హంకుమ్ హై !!
అమీన్ అంటే Police Inspector !!
రియాసత్ యే సాదర్ ! రియాసత్ యే సాదర్ !! ప్రధాన్మంత్రి మహారాజా కిషన్ పర్సాద్ మాలిక్ ! (అంటూ అనోన్న చేసి, మహారాజా కిషన్ ప్రసాద్కి సలామ్ చేస్తాడు).

కిషన్స్ప్రసాద్ : హంజూర్ ! ఈయన British Resident officer !

- British వాళ్ళు Responsible Government Points విషయాలు
 మీతో మాట్లాడాలి; మన సర్కార్ అందరినీ నమానంగా
 చూడాలి, అనేది దీని లక్ష్యం.
- నిజాము : (అయిష్టంగా) రీక్ పైం ! బాద్మే !!
 (మహరొజా కిషన్ ప్రసాద్, British Resident సలామ్ చేసి వెళ్లి
 బయటకి వెళ్లిపోతారు. ఒక మౌల్�యీలాంటి వాడు వచ్చి)
- మౌల్య : హుజూర్ ! ఈ కాఫిర్ గింతే ! మీదు మనకి అసర్ పెడతాడు
 (అంటూ నిజాం దగ్గర ఏదోచెప్పాడు)
- నిజాం : రీక్ పైం. కిషన్ ప్రసాద్కో బర్తరఫ్ కరో అక్కర్ పైందర్ కో
 నయా రియాసత్ యే సాదర్ బనావో
- ఎనోన్సర్ : అక్కర్ పైందర్ ! నయా రియాసత్ యే సదర్ !!
 అక్కర్ పైందర్ ! నయా రియాసత్ యే సదర్ !!
 (అక్కర్ పైందర్ వచ్చి అప్రథమిలు సమర్పిస్తాడు సలామ్ చేస్తాడు;
 నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచీలో వేసుకుంటాడు)
- ఎనోన్సర్ : బహుదూర్ యార్ జంగ్ ! బహుదూర్ యార్ జంగ్!!
- బ.జంగ్ : హుజూర్ ! మాలిక్ !!
- నిజాం : (కొంచం భయపడ్డట్టు, కొద్దిగా ఒదిగి) బోలో !
- బ.జంగ్ : ఈ అంగ్రేజులు ఏమో చెబుతారు ! హామ్ బోలేంగే అనల్ మాలిక్ ! మనదే హుకుం ! మన మీమ్ ముస్లిమ్, మనదే రాజ్యం ! అనల్ మాలిక్ ! మనదే హుకుం ! అనల్ మాలిక్ !!
- నిజాం : అనల్ మాలిక్ ! (ఆనందంగా) రీక్ పైం ! కైసా? ఎట్లా ?
- బ.జంగ్ : ఒక్క సైన్యం చేద్దాం. దోలాఖ్ ! రెండూ లక్ష్లు !!
- నిజాం : యా అల్లాహ ! తనభా-జీతం ఎక్కుడిది
- బ.జంగ్ : (నవ్వి) మన పోరలే ! పుకట్ కా మాల్ ! రజాకర్-రెండు లక్ష్లు !! మంది మీదపడి దోచుకుంటార్ ! అనల్ మాలిక్ !!
- నిజాం : హా! యే రీక్ పైం ! మజ్జీన్ ఇత్తైహదుల్ బైముసల్మైన్ బోలో !!
 (బహుదూర్ యార్ జంగ్ నవ్వి, అప్రథమిలు ఇచ్చి) సలాములు

- చేస్తూ వెళ్లిపోయి కూర్చుంటాడు. నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచిలో దాచుకుంటాడు. మౌల్యీ లేస్తాడు.)
- మౌల్�యీ : హంజూర్ ! మన హుకూమత్ ఎలా ఉండాలో నాదీ ఒకటీ అలోచనా ఉంది
- నిజాము : బోలో !
- మౌల్�యీ : ఈడ నబ్బీ...తొంబై శాతంపైన కాఫిర్ ! మనం అయిదు శాతం లేము, కాఫీరోంకో ముసల్మాన్ చేద్దాం.
- నిజాం : కైసా? ఎట్లా ?
- మౌల్�యీ : దీన్దార్ అంజామన్-తబీగ్ సంస్క-పేరుమీద చేద్దాం. ఊహర్ అల్లా-కింద మీరూ ! నిజాం, అవతార్ పురుషుడు అంటాం ! నిజాం చెన్న బసప్ప అవతారం, నిజాం ధర్మరాజు అవతారం అందాం ! హిందూ పాగల్. చెట్లు పుట్ట నమ్ముతార్. నోకరీ కోసం, డబ్బుకోసం-మతం మారుతారు. బైట దేశం కెల్లి ముసల్మాన్నను ఈడికె తీసుకువద్దాం.
- నిజాం : రీక్ ప్రై ! రీక్ ప్రై !! (మౌల్యీ పోయి తన కుర్బీలో కూర్చుంటాడు)
- ఎనొన్సుర్ : తాలీమ్ ! తాలీమ్ !! (అని అరుస్తాడు) (మరొక తురకాయన లేచి నిలుచుంటాడు. చేతిలో వాకింగ్ స్టిక్, నిజాంకు సలాం చేస్తాడు. అప్రోఫీలు ఇస్తాడు, నిజాం లెక్కపెట్టుకొని సంచిలో దాచుకుంటాడు)
- తాలిమ్ : హంజూర్ ! నాదీ ఒకటి ఆలోచన ! మీదీ పేర్ మీదా, ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ, ఉన్నానియా ఆసుపత్రి మీదీ పేరూ మీదా కడదాం.
- నిజాం : (విచారంగా ముఖం పెట్టి) ఏం లాభం ? క్యా ఫాయిదా ?
- తాలమ్ : పైసల్ జనం కడతార్. పేరూ మీదీ ఉంటది ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ, ఉన్నానియా దవాభానా హస్పిటల్, ఉన్నాన్ సాగర్... ఉన్నానిన్నాన్

- నిజాం : (తల అనందంగా ఊపుతూ) రీక్ పై ! రీక్ పై !!
- తాలీమ్ : ఉర్దూ తాలీమ్-ఉర్దూలోనే సదువు. పేర్యాణీ, పైజామా, రూమీటోపీ, అలీఫ్-బే సదువు ! అంతా ముస్లిం ! హిందూ మాయం !! హిందూ గాయబ్ !! అల్లా యే దేవుడు ! నిజామే అవతార పురుషుడు ! మన ప్రార్థనలు ! ముస్లింలకు ఉద్యోగాలు. కాఫిర్లు పరేషాన్. (అనందంగా తప్పిభ్వపుతూ, చంకలు కొట్టుకుంటూ) ఉపర్ పేర్యాణీ అందర్ పరేషానీ !!
- నిజాం : రీక్ పై ! రీక్ పై !!
- ఎనొన్సర్ : గట్టా, కాలేజీలు, ఉస్కాన్ సాగర్, హిమాయత్ సాగర్, నిజాం సర్కార్ కట్టాడు !!
1. ధీశ్వరీ జామా ముసీదు ప్రాంగణంలో రాళ్ళ పరిపించడానికి మొత్తం ఖర్చు,
 2. ఆలీగణ్ ముస్లిం యూనివర్సిటీ,
 3. అజ్ఞరులోని ముజావర్లు (ఆర్ఘకులు),
 4. మలబారు రిలీఫ్ ఫండ్,
 5. భావనగర కరువు పీడిత ముస్లిం ట్రైల సహాయార్థం,
 6. బల్ఫాన్ యుద్ధంలో దెబ్బతిన్న ముస్లింల కౌరకు,
 7. మహమ్మద్ న్ పైసుగ్గలు, అమరావతి (బెరారు),
 8. బాసరలో ముసీదు నిర్మాణానికి,
 9. ఆలిండియా మహమ్మదు ఎడ్యుకేషన్ల్ కాన్ఫరెన్స్కు,
 10. ఆలీగణ్ కాలేజ్ ఉస్కానియా బిల్డింగ్ నిర్మాణానికి,
 11. అంబాలా ముస్లిం పైసుగ్గలుకు,
 12. కాన్సారు ముస్లిం పైసుగ్గలుకు”
- నిజాం సర్కార్ దానాలు చేసింద్రు

(తెర లోపలనుంచి నినాచాలు వస్తుంటాయి.

ఆసఫ్ జాహీ సర్కార్ జిందాబాద్.

హూజూర్ ! మీర్ ఉస్కాన్ ఆలీఫ్హాన్ జిందాబాద్)

(తెర పడుతుంది)

గోలకొండ పత్రికా దర్శార్

వృష్టిము - 2

పాత్రము	వేషధారణ
సురవరం ప్రతాపరెడ్డి	- పంచ, లాల్చీ, కండువ
ఆదిరాజు వీరభిద్రరావు	- పంచ, లాల్చీ
రాయపోలు సుబ్బారావు	- పంచ, లాల్చీ, కండువ
గుర్రం జామువా	- నల్గూరు ఉంటాడు, పంచ, లాల్చీ, కోటు, కండువ, కళ్ళుద్దాలు
వానమామలై వరదాచార్యులు	- పంచ, లాల్చీ, కండువ, గుండు, నామం
యువకవి	-
దాశరథి కృష్ణమాచార్యులు	- ప్రాంటు, చొక్కు పొట్టివాడు
పోయబుల్లా భాన్	- ప్రాంటు, చొక్కు కళ్ళుద్దాలు, ఉంగరాల జుత్తు
చెర్విరాల భాగయ్య	- (పంచ, లాల్చీ), నడుముకు చున్నీలాంటిది కట్టుకొని ఉంటాడు, నామం ఉంటుంది; చేతిలో చిడతలు, కాలికి గజ్జెలు, వీలైతే ఇద్దరు వంత పాడేవాళ్ళు; వాళ్ళు పంచెలు, లాల్చీలు, నడుముకు చున్నికళ్టి దప్పు, డోలు పట్టుకొని బుర్రకథ వంత పాడుతారు)
అనుముల కృష్ణమూర్తి	- ప్రాంటు, లాల్చీ

గోలకొండ పత్రికా దర్శార్

ధృవ్యాము - 2

{ సీనిలో ... మధ్యలో 2 కుర్చీలు, ఎడమ 5 కుర్చీలు, కుడి 5 కుర్చీలు; కవులు కూర్చొని ఉంటారు. మధ్యలో సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, ఆదిరాజు వీరభద్రరావు, ఎడమ, కుడిలలో కవులు-రచయితలు ఉంటారు }

[**Stage లోపల నుంచి Background ఎనొస్సుమొంట్** సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారి అధ్యక్షతన గోలకొండ పత్రిక దర్శార్ నాటి తెలుగు భాష పైనదాడి, తెలుగుకు అగౌరవం, ఉర్దూను రుద్దడం, మన కవులు-పత్రికలు-కళాకారులు ఎలా భాషాఉండ్యమాన్ని ప్రారంభించారు చూడవచ్చు] సురవరం : అందరికీ నమస్కారం. ఇవాళ్ళి ఈ సభ చారిత్రాత్మకమైనది.

నేను రెడ్డి హస్టల్ పనిలో ఉన్నప్పుడు, సాపర్మార్గారి 1857 First War of Indian Independence వున్నకం లైబరీలో పెట్టించానని నానా గొడవచేసి, హస్టల్ మూయించారు. కేసులు పెట్టారు. దేశభక్తికి, తెలుగుదనానికి ప్రతీకగా గోలకొండ పత్రిక స్థాపించి, ఇదిగో ఇలాంటి సభలు కూడా నిర్వహిస్తున్నాము. మనకు సహాయకులు, ఆతీయులు, గోలకొండ పత్రిక సహానంపాదకులు ఆదిరాజు వీరభద్రరావు గారు సభ నిర్వహిస్తారు.

ఆదిరాజు : అయ్యా ధనోస్తు (నమస్కారం చేస్తాడు) మనమధ్య లభి ప్రతిష్ఠలు, మాన్యలు, అసామాన్యలు విద్యత్తువులు ఎందరో ఉన్నారు. కానీ మన దోఱాగ్యం, భారతావనిలో దాస్యంలో బీదరికంలో దీనంగా విలపిస్తున్నది. రాయప్రోలు సుబ్బారావు గారు. ఆధునిక కవి, ఏమంటారు.

రాయపోలు : (చిరునవ్వుతో నిలుచుని అందరికి నమస్క రిస్తూ) భారతి వైభవ ధరిత్రి. ఈ వైభవాలకి ఆశవదేకదా ఆంగ్లీయులు వ్యాపారం అంటూ వచ్చి స్థిరపడ్డారు.

శ్రీలు పొంగిన జీవగడ్డాయి పాలు వారిన భాగ్యసీమయి

వరలినది ఈ భరతభండము భక్తి పాడర తమ్ముడా !

వేదశాఖలు వెలసెనిచ్చట ఆదికావ్యంబలరె నిచ్చట

బాదరాయణ పరమపురుషుల పాదుసుమ్మిది తమ్ముడా !!

మనమంతా వివిధ ప్రాంతాల నుండి ఇక్కడికి వచ్చిన వాళ్ళమే అందుకే ఏ దేశమేగినా ఎందుకాలిడినా

ఏ పీరమెక్కినా ఎవ్వరెదురైనా

పొగడరా నీతల్లి భూమి భారతిని

నిలుపురా నీజాతి నిండు గౌరవము !!

ఏ పూర్వ పుణ్యమో, ఏ యోగ బలమో

జనియించినాడవీ స్వర్గ భండమున

ఏ మంచి పూలతో పూజించినావో,

నినుమోసె ఈ తల్లి కనక గర్భమున

లేదురా ఇటువంటి భూదేవి ఎందు,

లేరురా మనవంటి పౌరులింకెందు !!

సూర్యుని వెలుతురు సోకునందాకా,

ఓడల జండాలు ఆడునందాకా

అందాకగల ఈ అనంతభూతల్లిని,

మనభూమివంటి చల్లని తల్లిలేదు

పాడరా నీ తెలుగు బాలగీతములు,

పాడరా నీ వీర భావగీతములు

(కవులందరూ లేచి చప్పట్లు కొడతారు.
 భారతమాతాకీ జై అంటూ కూర్చుంటారు.)
 (ఒక నల్లకవి, మీసాలు ఉంటాయి, ఆయనలేచి ఉంటాడు)

ఆదిరాజు : అహో గుర్తం జాపువా కవి. వీరు వినుకొండ నుంచి శ్రమకోర్చి వచ్చారు.

జాపువా : ఈ భూమికి మనకు మాతాపుత్రుల సంబంధం ఉన్నది. ఇక్కడ నరులు నారాయణులు అయ్యారు. ఎందరో బుమలు, మహార్షులు, యోగులు, చక్రవర్తులను పోషించిన భారతాంబ. సగరమాంధాతాది షట్టుక్రపర్తుల అంకసీమల నిల్చినట్టి సాధ్య కమలనాభుని వేణుగాన సుధాంబుధి మునిగితేలిన పరిపూత దేహ కాళిదాసాది సత్యవికుమారుల గాంచి కీర్తినందిన పెద్ద గేస్తురాలు బుద్ధాది మునిజనంబుల తపంబున మోద బాప్పుముల్ విడిచిన భక్తురాలు ॥ సింధు గంగానదీ జలక్షీరమెపుడు, కురిసి బిడ్డల పోషించుకొనుచునున్న పచ్చి బాలెంతరాలు మా భరతమాత, మాతలకు మాత, సకల సంపత్తుమేత ॥
 (సభలోని కవులందరూ, తెరవెనుక నుండి జాపువాకవి అద్భుతం, పరమాద్భుతం, చప్పట్లు మారుప్రోగి పోతాయి)

ఆదిరాజు : వరదన్నగా ప్రసిద్ధి, వానమామలై వరదాచార్యులుగారు ఏదో
చెబుతున్నారు. అభినవపోతన. ఆంధ్ర ఉత్సైక్ష చక్రవర్తి, మహాకవి
శిరోమణి.

సురవరం : ఇంత వైభవ దేశం బానిసత్యం లోనికి వెళ్లి పోయింది. నిజాం
పాలన అరాచకాలపై వరదన్న కళ్ళకు కట్టినట్టు కవితలతో
ప్రజలలో చైతన్యం తెస్తున్నారు.

వానమామలై: ఎంత రాక్షసత్య మెంత షైశాచికం
ఎంత విరోధ మెంత హింస
దివ్యస్థలంబుల దేవాలయంబుల
మధుమాంస దుర్గంధ మయమొనర్చి
విగ్రహంబుల నెల్ల విధ్వంసనముచేసి,
మూత్రాభిషేకాల ముంచియెత్తి
భూషణాదుల దొంగపోటుగ హరించి
వాహనాలెక్కి సవారిచేసి
చేతికందినవారి సిగలెల్ల గౌరిగించి,
ఉపవీతముల మొలకుచ్చుపోసి
యర్పకస్తుల గర్భాలయముల బట్టి,
చెప్పరానట్టి విధముల చెరచి జెఱచి
అయ్యవార్లనదల్ని రొయ్యలు తినిపించి
నామవిభూతులు నాకిషైచి
నిష్టాగరిష్టుల నిచ్చ సుస్తీ చేయించి,
కుచ్చుటోపీలు పెట్టి మతము మార్చినారు
హిందూగృహ ఇందిర,
ప్రాణ మాన ఉపద్రవ ప్రశయమైనది ॥

ఆదిరాజు : అదిగో మహా కవితాసారథి దాశరథి కృష్ణమాచార్యుల వారు.
లేచి నిలుచున్నారు. నిజం జైల్లో పెడిటె, అక్కడ జైలు గోదలమీద
కవితలు రాశారు. యే గిడ్డా క్యా కరేగా అని రజాకార్లు హేళనగా
మాట్లాడితే, యే గిడ్డా కుట్ట నహీం కరేగా, ఇన్కా కలం నిజామ్కో
ఖతమ్ కరేగా అని అన్నారు. నిజంపై నిప్పులు చెరిగాడు.

దాశరథి : ఓ నిజాము పిశాచమా కానరాడు
నిమ్మ బోలిన రాజు మా కెన్నదేని
తీగలను తెంపి అగ్నిలో దింపినావు
నా తెలంగాణ కోటి రత్నాలవీణ ||

కవుల కలాలు నిద్రపోవు అంతేకాదు,
అవి ప్రజలనీ నిద్రపోనియ్యవు
మా నిజాము రాజు, జన్మజన్మన్నాల బూజు
ఈ బూజును దులిపివేయాలి

(అందరూ వెనుకనుండి, తెర లోపలినుండి-దాశరథి కవికి జై, తెలంగాణ
కోటిరత్నాల సీమ అని నినాదాలు)

యువకవి : (లేచి) వరదన్నా, దాశరథి కవి బాగా చెప్పినారు. కానీ మొన్న
జాంభాగ్లోని వి.వి. కాలేజిలో కార్యే అధ్యక్షతన ఒక సభ
జరిగింది. కన్నడ, మరాఠి, ఉర్దూ భాషలలో ప్రసంగాలు
నడుస్తున్నాయి. వెంకట్రామారావులేచి తెలుగులో మాట్లాడిందు.
అందరు నవ్వబట్టె, గేలిచేశింద్రు. మనోడు చిన్నబోయి
కూసున్నడు. తెలంగి భేడంగి, తెలంగి భేడంగి అని ఎక్కిరించె.
ఎగతాళి చేశింద్రు. గంటే తెలుగుకు ముక్కు మొహం లేదంట
తెలంగి భేడంగి ! భీ !! కాళోజీ అన్నట్లు నల్లగొందలొ నాజీ
శక్తుల నగ్ననృత్యమింకి న్నాళ్ళు??

(కవులందరూ నిశ్చేష్టలయ్యారు. ముక్కున వేలు వేసుకొన్నారు. కొందరు
చెవులు మూసుకున్నారు. కొందరు నెత్తి కొట్టు కున్నారు.)

సురవరం : తెలుగునేలపై తెలుగుకి తెలుగోళ్ళకి ఇంత అవమానమా ! ఈ పరిస్థితిని మనమే-కవులు, పత్రికలు ద్వారా పరిష్కరించాలి. ఒక ఆంధ్ర భాషాద్వమం ప్రారంభం కావాలి.

రాయపోలు : అవును మన భాష వ్యాప్తికోసం గ్రంథాల యాలు స్థాపించాలి. మన పూర్వులు, ప్రముఖుల పేరుమీద శీకృష్ణ ఆంధ్ర భాషానిలయం, రాజరాజనరేండ్ర ఆంధ్ర గ్రంథాలయం, సూర్యపేట గ్రంథాలయం వంటివి స్థాపించాలి.

యువకవి : మనవాళ్ళు తెలుగు స్వాళ్ళు, పారశాలల మీద దృష్టిపెట్టాలి. కాగ్గి బడులు పేమెంట్ స్వాల్సు ఉన్నాయి. మనవాళ్ళు మాడపాటి హనుమంతరావు బాలికల పారశాల, కేశవమెమారియల్ పారశాల, ప్రసన్న గజానన బాలికల పారశాల, ఇలా మహిళలు, బాలికల చదువు ఉన్నతికి ప్రారంభం చేస్తున్నారు.

జాఘవా : అహా మన మధ్యన ఒక విశేషవ్యక్తి. షోయబుల్లా భాన్. ఏమిటీ మీరు చెప్పేది.

షోయబుల్లా : సబ్కో సలామ్ ! (అందరికీ సలామ్ నమస్కారం చేస్తాడు) ఈ భాన్ నిజాం భారతీకి వ్యతిరేకం. మనం మ్యాగజైన్స్, న్యూస్ పేపర్స్ ద్వారా దేశభక్తిపెంచి, నిజామ్ని ఎక్స్పోజ్ చేయాలి. నీలగిరి, మీజాన్ పత్రికలు ఉన్నాయి. పాలమూరు కెల్లి హితవాది, వరంగల్ నుండి వద్దిరాజు సోదరులు తెనుగు నడుపుతున్నారు. గోల్గొండ పత్రికని సురవరం ప్రతాపరెడ్డి సాబ్ నడుపుతున్నారు. ముస్లింలో దేశభక్తి నింపడానికి రయ్యత్, ఇమ్రాజ్ పత్రికలను నేను నడుపుతాను. నిజామ్ను, రజాకార్లను ఎక్స్పోజ్ చేస్తాను. (అని అందరికీ సలామ్ చేసి కూర్చుంటాడు)

ఆదిరాజు : చెర్విరాల భాగయ్యగారు, యక్కగానాలు రాశారు. వేయించారు.
శతాధిక గ్రంథకర్త. నిజాంపాలన అత్యాచారాలపై రద్దే కాశీం
రజ్యే, రద్దే రజాకరీ, జుల్కే కాశీ రజ్యే, వంటి బుర్రకథలు ద్వారా
ప్రజలలో చైతన్యం తీసుకువస్తున్నారు.

చెర్విరాల : (చిడతలు పట్టుకొని నాట్యం, కోలాటం చేస్తున్నట్టు) కళారూపాలు
భాగయ్య ప్రజల హృదయాలను తాకుతాయి.

సభజీయుదమా !

పండిత మండలి మెచ్చగ

ప్రజలానందించగ సభజీయుదమా !!

యక్కగానాల ద్వారా, చిఱుతల రామాయణాల ద్వారా ప్రజలకు
మన పొరాణిక సంస్కృతినీ, హిందూ ధర్మంలోని భక్తి-కర్మ-
జ్ఞానయోగాల విశేషాలను అందిస్తున్న నేను ఇప్పుడు ఈ ఏడవ
నిజాం పాలనలో రాజుకార్ల గురించి, కాశీం రజ్యే గురించి
వారి అత్యాచారాల గురించి రద్దే రజాకార్, జుల్కేకాశీం రజ్యే,
బుర్రకథలు ప్రాశాను. అందరూ ఇవి విని నిజాం-రజాకార్ల హీడను
తొలగిస్తారని ఆశిస్తున్నా !

పల్లవి : వినరా ! భారతవీర కుమారా విజయము మనదేరా
జయము జయము మన తెలంగాణాంధ్రకు
జయము జయము మన భరతమాతకు -
జయము దిగ్వ్యజయము ॥ వినరా ॥

చరణాలు : కర్మపుకుడు, కాశీంరజ్యే-రజాకర్ - నాయకుడు
హిందుదేవుళ్ళ గుళ్ళనువాడూ-కూల్చేయస్తాడు
రజాకర్ రాక్షసమాకలు వానీ-చేతిలో ఉన్నాయి
వారినిపంపే దోషించేన్నే-చేయస్తుంటాడు ॥ వినరా ॥

2. ఎప్రగుంటలో బైరాన్ పల్లెలో-ఎందర్నిచంపాడు
జనగామలో పూజారోల్లను-కాలవెట్టినాడు
పందలాదిగా మహిళల బట్టి-చెఱచినారువీళ్ళు
బతుకమ్మాడిన ఆడవాళ్ళనూ-హింసించిరివీళ్ళు ॥ వినరా ॥
3. కాశీం రజ్యీనిరద్దుచేయగా-కోరినాముమేము
రజాకర్లను రద్దుచేయగా-కోరినాముమేము
నిజమురాజు మామాటలను-నిజముగా వినలేదు
షైగా దుర్మృగ్గాలను అతడు-ప్రొత్సహించినాడు॥ వినరా ॥
4. రైతుల పంటలు అన్యాయంగా-హరించివేశాడు
దున్నేభూముల తానులాక్కొని-బీదలచేశాడు
లంచగొండులా పోలీసోళ్ళను-పెంచినాడుచాలా
రజాకార్ల దోషిడి సామ్ము-దాచుకొనె నిజము ॥ వినరా ॥
5. పట్టపగలెప్పుడు పోలీసోళ్ళు-దోషిడిచేస్తారు
రాతరివేళా రజాకర్లు-దాడులు చేస్తారు
హింసిస్తారు ఎత్తుకెళతారు-చంపేస్తుంటారు
దొంగలరాజ్యం దోషిడి రాజ్యం-నిజమోని రాజ్యం ॥ వినరా ॥
6. నైజాం రాజ్యం నాశనమైతే-మనకూముక్కండి
రజాకర్లంతా రాలిపోతేనె-విమోచనమ్మండి
తెలుగుమరాటి కన్నడ ప్రజలు-తేరుకోవలెనండి
పైందరాబాడు విమోచనమ్మె-కొరుతాము మేము ॥ వినరా ॥

ఆదిరాజు : అనుముల కృష్ణమూర్తి కవి ! మీరు ఏదో చెప్పేటట్టు ఉన్నారు.

అనుముల కృష్ణమూర్తి : నామనసాయెగా

జనగణమ్ము మనమ్మధినాయకంబుగా
మామక మాతృగీతము హిమాలయంబు ప్రతిధ్వనించి
యా సీమకు సీమయై పరవశింపగ,
సేతువు పుల్మరించి
ఈ భూమియై నాకు తల్లి,
ఇట పుట్టుట పుణ్యమటంచు
చాటగన్ నామనసాయెగా ॥

సురవరం : మంచిది. శుభస్య శీప్రమం. స్వాతంత్రోద్యమంలో భాగంగా
అంద్రభాషా ఉద్యమం ప్రారంభం చేద్దాం. తెలుగును
రక్షిద్దాం ! స్వాతంత్ర భారతికై శ్రమిద్దాం మన మన పరిధులలో
సంఘుటీతమయ్య, ఉద్యమిద్దాం.

(భారత మాతాకీ జై నినాదాలు బాక్స్‌గ్రోండులో)

(తెర పదుతుంది)

ఉద్ధవ చైతన్యం

నృశ్యము - 3

పాత్రలు

వేషధారణ

స్వామి రామానందతీర్థ	- నన్యాసి, గుండు, కాషాయం లాల్చీ,
	కాషాయం లుంగీ, కళ్ళుద్దాలు మధ్యవయస్సు
బక కవి	- పంచె, చొక్కు
బక రైతు	- పంచె, చొక్కు లాల్చీ, నెత్తికి గుడ్డకట్టుకొని ఉంటాడు
ఎమ్.ఎస్. రాజలింగం	- ప్యాంటు, షర్ట్, నల్ల లాయర్కోటు యువకుడు
భూపతి కృష్ణమూర్తి	- పంచె, లాల్చీ
పాగ పుల్లారెడ్డి	- పంచె, లాల్చీ
వందేమాతరం రామచంద్ర రావు	- ప్యాంటు, షర్ట్ యువకుడు
బండి యాదగిరి	- ప్యాంటు, లాల్చీ, భుజంమీద గొంగళి, చేతిలో డప్పు
ఆర్య సమాజం కార్యకర్త	- పంచె, లాల్చీ
బక విద్యార్థి	- ప్యాంటు, చొక్కు
బక మహిశ	- కాటన్ వీర
బక అమ్మాయి	- లంగా వోణీ

ఉద్యమ చైతన్యం నృశ్వరు - 3

{ సీన్లో... అనేకమంది యువకులు, పల్లెకాండు, నాయకులు, స్వామిజీలు ఉంటారు; నాయకులు కుర్చులమీద కూర్చొని ఉంటారు, అందరూ బల్లపైన, కుర్చులపైన కూచొని ఉంటారు. వీళ్ళ వెనుక కొంత మంది విద్యార్థులు, రైతులు నిల్చొని ఉంటారు. అంతా వాళ్ళలో వాళ్ళ చిన్నగా మాట్లాడుకుంటూ ఉంటారు. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌర్ఫమెంట్]

నిజాం పాలననాటి సామాజిక, రాజకీయ పరిస్థితులను-అనేకమంది పెద్దవారు నమీక్క చేశారు. స్టేట్ కాంగ్రెసును నిజాం వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేయవద్దన్నారు. ఆఖరికి స్టేట్ కాంగ్రెసును కాన్సిల్ చేశారు. నాటి పరిస్థితులకు దర్శణం పడుతూ, స్వామి రామానందతీర్థ ఆధ్వర్యంలో ఉద్యమం, ఆర్యసమాజం ఆధ్వర్యంలో పోరాటం, హిందూ మహాసభ అన్నీ పనిచేశాయి. ఆ అంశాలు చూద్దాం]

రామానంద: నేనూ వింటున్నా. మీరూ చెప్పండి.

ఒక కవి : ఈ నిజాము పన్నులతో జనాలవీపు సాపుచేస్తున్నాడు.

జాట్లు పెంచిన పన్ను పెట్టే
 పిలక ఉంచిన పన్ను పెట్టే
 పంచె కట్టిన పన్ను పెట్టే
 జందెం కట్టిన పన్ను పెట్టే
 తెలుగు మాటాడిన పన్ను
 పూజలు చేయించిన పన్ను
 గణపతి నవరాత్రులు, దసరా పండుగలు,
 బతుకమ్మలు, బోనాలు, హోలీ రంగులు రద్దు
 ఏమి నిజామురా ! ఏమి రజాకార్ణు రా!!

రైతు : (నెత్తి తలపాగా విప్పి) ఏమిచెప్పము దొరా ! ఆడోళ్యను యాతన పెదుతున్నారు, బిడ్డకు పాలియ్యనివ్వరు, ఆడది ఒక్కామె బైటకి పోలేదు. మగోళ్యను సంపుక తిన్నరు. పండిన పంటలో మూడొంతులు వాళ్యే ఎత్తుకపోతున్నారు.

విద్యార్థి-1: This is too much Sir. Hostelsలో మా గదులలో కూడా పూజలు చేయకూడదట. మొన్న మేమంతా వందేమాతరం పాడుతుంటే వచ్చి గొడవచేసి, కొట్టాటలు పెట్టి, మామీద పోలీను కేను పెట్టారు. జైలుకు తీసుకెళ్చారు.

విద్యార్థి-2: అవును సార్ ! మేమంతా జైలులో ఉన్నాం. మన వావిలాల రామచంద్రరావుని జైలులో వందేమాతరం అనవద్దని, జైలరు 24 లారీదెబ్బలు శిక్క వేశాడు. ఆయన ధీరుడు కాబట్టి పొరుషాన్ని ప్రకటిస్తూ ప్రతీదెబ్బకి వందేమాతరం అన్నాడు.

రామానంద: రా నాన్నా! (అంటూ, వందే మాతరం రామచంద్ర రావు వీపుని నిమిరి తన వక్కన కూర్చో పెట్టుకుంటాడు) ఈయన వందేమాతరం రామచంద్ర రావుగా చిరస్థాయిగా మిగిలిపోతాడు. రాజలింగం గారూ, మీ అనుభవాలు చెప్పండి.

రాజలింగం: (యువకుడు, Educated) ఈ Atrocities చాలా ఎక్కువై పోయినాయి. 2 నెలల క్రితం వరంగల్లో నేను, హయగ్రీవా చారిగారు అంతా త్రివర్షపతాక ఆవిష్కరణ చేశాం. రజాకార్లు వచ్చి జెండా చించి, తొక్కివేశారు. దానిని ఎదిరించిన మొగిలయ్య గౌడను విచక్షణా రహితంగా కత్తులతో దాడిచేసి నరికి చంపేశారు. భూపతి కృష్ణమూర్తిగారు. మీరు చెప్పండి.

కృష్ణమూర్తి: జనగాంలో 12 మంది బ్రాహ్మణులు, తద్దినాలకి వెళ్ళివస్తున్న సమయంలో 12 మందిని హత్యచేసి చెట్లకి ఉరివేశారు, కింద మంట పెట్టారు. వాళ్ళు బుగ్గి అయిపోయారు. వాళ్ళు చేసిన పాపమేమిటి?

పర్మాలలో బైరాన్సపల్లిలో, 4 వేలమంది శాంతియుతంగా ధర్మాలు చేస్తే, పోలీసులు, రజాకార్లు దాడిచేసారు. 43 మందిని కాల్చిచంపారు. ఇది మారణకాండ. పచ్చి హత్య.

రామానంద: పాగ పుల్లారెడ్డిగారు, మీరు Border areasలో చేసిన కార్యక్రమాలు అందరికి తెలియాలి.

పుల్లారెడ్డి : నేను సుర్యాపేట దగ్గర బోర్డర్ క్యాంపు నిర్వహించాను సార్. ఇక్కడినుంచి పారిపోయే వారికి వసతి, భోజనం, ఆంధ్రకి వెళ్ళి తలదాచు కోవటానికి క్యాంపు నిర్వహించిన సార్.

విద్యార్థి-3: (న్యూస్ పేపర్ చూపుతూ) ఇమ్రోజ్ పత్రిక ఎడిటర్ షోయబుల్లా ఖాన్ని ఆగష్టు 22న కాచిగూడ దగ్గర చేతులు నరికి పిస్టాల్ట్‌తో కాల్చి చంపారు రజాకార్లు. కానీం రిజ్యూ తబక్ సిఖావో అన్నాడు కదా ! దానికి ఇది ఘలితం.

అమ్మాయి : మా పక్క బస్టీలో బతుకమ్ములు ఆడుతుంటే, రజాకార్లువచ్చి ఆడవాళ్ళు బట్టలు విప్పించి - బతుకమ్ములు ఆడించారు. అయినా నిజాం మంచోడు అనాలా సార్ ! అయినా నిజాం మంచోడు అనాలా !

రాజలింగం: జాతీయ కాంగ్రెసు నిజాం వ్యతిరేకంగా ఏమిచేయవద్దు అన్నది. ఇక స్టేట్ కాంగ్రెస్ యే ఏమైనా చేయాలి.

వందే.రామ: ఏం బండి యాదగిరి అన్న ! ఏమో అంటున్నావు.

యాదగిరి : (లేచి దప్పు పట్టుకొని, రగ్గు సర్దుకొని)

బండెనక బండికట్టి, పదహారు బండ్లుకట్టి
వీబండె వస్తువు కొడకో, నైజాము సర్కరోడా
నాజీల మించినవురో, నైజాము సర్కరోడా ॥
చుట్టుముట్టు సూర్యపేట, నట్ట నడుమ నల్లగొండ
నీవుండేదైద్రభాదు, దాని పక్కన గొలకొండ
గొలకొండ ఖిల్లా కింద, గొలకొండ ఖిల్లా కింద
నీగోరీ కడతము కొడకో నైజాము సర్కరోడా
నీగోరీ కడతము కొడకో నైజాము సర్కరోడా ॥
(ఈ పాటకి కొందరు విద్యార్థులు బృందంగా ఏర్పడి డ్యాన్స్ చేస్తారు)

పుల్లారెడ్డి : కామారెడ్డిలో పోలీసు ఇంట్లో మూడు జాడీల బంగారు కమ్మలు,
రింగులు, గాజులు దొరికినాయి. కొన్ని కమ్మలకి చెవి భాగం
అట్లనే ఉండింది; (కళ్ళు) తుడుచుకుంటాడు)
బిట్రీవ్ పోదాం, బిట్రీవ్ పోదాం అంటూ ప్రజలు బ్రిటీవ్
పాలనలోని ఆంధ్ర ఊళ్ళకి పారిపోతున్నారు.

ఒక మహిళ : బాల్య వివాహాలు చేసి చిన్న పిల్లలను రక్షించు కోవాలని
తాపత్రయం. పిల్లలేదు, ముసలీ లేదు, రేపులు, మానభంగాలు,
రజాకార్ల ఘోరాలు చెప్పలేము. అయితే మన హిందువులు
చేతులు కట్టుకొని కూర్చోలేదు. ఎదురు తిరిగిన దగ్గర ఎదురు
తిరిగారు. ఆర్య సమాజం హిందువులకి అండగానిలిచి ఎంతో
చేసింది. పోరాటాలు చేసింది.

ఆర్యసమాజ్: ఆర్య సమాజం ఏం ఊర్కోలేదు. చాలా పెద్ద ప్రయత్నాలు కార్యకర్త చేసింది. ఆర్య యువ సమ్మేళనాలు నిర్వహించింది. తుపాకీ కాల్పటం నేర్చింది. ధర్మాలు చేయటం, రజాకర్లను ఎదుర్కొనటం, ఎన్నో చేసింది.

50వేలమందిని జమచేసి సత్యాగ్రహాలు చేస్తే నిజాము దిగి వచ్చాడు.

మా నారాయణరావు పవార్ నిజాం మీద బాంబుదాడిచేసి, ఇప్పుడు ఉరిశిక్క విధించబడి జైల్లో ఉన్నాడు. కొన్ని వేలమంది ఆర్య సమాజీయుల నిజాం వ్యతిరేక పోరాటం చేశారు. సత్యాగ్రహాలు చేశారు. హిందూ మహాసభ, ఆర్.ఎస్.ఎస్ వంటి సంస్థల మద్దతు లభించింది.

వందే రామ: దేశం మొత్తానికి స్వాతంత్యం వచ్చి సంవత్సరం అయ్యింది. ఇక్కడ మనకు మాత్రం రాలేదు. మగ్గపోతున్నాం.

రామానంద: హూచ ! ఈ అరాచకాలన్నీ మనం మన నాయక త్వానికి చెప్పాలి; All India Congress మన State Congressని నిజాం వ్యతిరేకంగా పోరాటం చేయవద్దని అన్నది. మన State Congressని రద్దు చేసింది. మనకింక మనమే. మనం అంతా కలిసి ముస్లిమ్ గారిని కలుద్దాం.

(అందరూ భారత్ మాతాకీ జై, వందే మాతరం నినాదాలు ఇస్తూంటే)

(తెరపడుతుంది)

పల్నాముంచి పార్కమొంటు దాకా

పృష్ఠాము - 4

పాత్రలు వేషధారణ

ముఖ్యమంత్రి : ఓమాండూర్ రామస్వామి రెడ్డి - పంచ, లాల్చి, గుండు

Secretary : పొంటు, పుర్ణ

Historian 1,2,3,4 : పొంటు, పుర్ణ

Officer 1,2,3,4 : పొంటు, పుర్ణ

పల్లెనుంచి పార్కుమొంటు దాకా నృశ్వరు - 4

{ సీన్లో ... ఇక్కడ కొందరు మేధావులు కూర్చుని ఉంటారు. వీళ్ళు

Historians దేశ ప్రేమికులు *Group Discussion* లాగా చేస్తుంటారు. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనాన్నమొంట]

1948లనాటి ముద్రాను రాష్ట్రం ముఖ్యమంత్రి శ్రీ ఓమాండూరు రామస్వామి రెడ్డిగారి *Office* లో *meeting* నడుస్తున్నది]

ముఖ్యమంత్రి : ఏమపో ఇవన్నీ జరుగుతుంటే ఆడ నిజాం కూకోని ఏంచేశినాడో ?

Historian 1: Nizam had his plans. ఇక్కడ ఉస్కానిన్స్టాన్ దేశం చేయాలని plan చేశాడు. UNO వెళ్ళాడు. పాచికలు పారలేదు. భారత్తో Stand still agreement ఎవర్నీ ఏమీ హాని చేయకూడదు అనే agreement తుంగలో తొక్కాడు.

Historian 2 : Exactly. Indian currencyని వాడనివ్యలేదు. *Indian currency Derecognise* చేశారు. Pakistanకి 20 క్రోర్ల రూపాయలు

ఇచ్చాడు. ఇక్కడి వనరుల, precious metals export ఆపేశాడు.

అఫీసర్ : అంతేనా ! పాక్ సహాయం కోసం లియాకత్ ఆలీని పంపాడు. Sir Sydney Cotton అనే Australian వ్యాపారితో అయుధాల కొనుగోలు ట్రై చేశాడు. ఆ ప్లాన్ workout కాలేదు.

ముఖ్యమంత్రి: అరెరే ! రొంబ మోసం దా అప్పా ! మన మీడియా వాండ్ల ఏమి శేసినాడు ?

అఫీసర్ 2 : ఆ ఏముంది. Deccan Radio Propaganda ఊదరగొట్టింది.

దొంగ వార్తలు వచ్చేవి. 6 నెలలు పడుతుంది. Indian Army పారిపోతోంది. Razakars are winning నెప్రశా, పట్లో భయపడుతున్నారు. ఇలా gossip mongering.

అఫీసర్ 3 : హైదరాబాద్కి దేశం నలుమూలలనుంచి ముస్లింలను పిలిచారు; కొన్నివేలమంది పథానులు వచ్చి స్థిరపడ్డారు. Demography, Hindu Population తగ్గిద్దామని ప్రయత్నాలు చేశారు.

ముఖ్యమంత్రి: ఏందప్పా ఇది ? కమ్యూనిష్టుల వాండ్లు ఏమి చేసే ? ఎరజెండ, ఎరజెండ యనే ! డప్పుబాగా కొడ్డాఉండే. వాని పనీ ఏమీ ?

Historian 3 : కమ్యూనిష్టులు ఎంతద్రోహం చేశారండి; భూస్వాముల మీద సాయంధ పోరాటం చేశారు. కానీ రజాకర్లపై ఒక్కసారైనా పోరాడారా ? లేదుగా ! వాళ్ళు భారత ప్రభుత్వాన్ని అంగీకరించలేదు. ఒకవిధంగా ముస్లింలకి supportiveగానే ఉన్నారు.

అఫీసర్ 4 : రష్యాలో Stalin దగ్గరకి వెళ్ళారు. హైదరాబాదుని వేరే దేశం చేద్దాం అని అన్నారు. Stalin ఇది land locked సముద్రతీరం లేదు. Aeroplanesతో Transport కష్టం అన్నాడు. కమ్యూనిష్టులు దేశద్రోహం చేశారు.

Historian 4: Ofcourse, వాళ్ళు నేతాజీని Hitler బూట్లు నాకే కుక్క అని తిట్టారుగా. So, it is in their blood. Indian Armyని Attack చేశారు. భారత్ వృత్తిరేక propaganda చేశారు. మన Armyని బద్దాంచేస్తూ, అరాచకం సృష్టించాలని ప్రయత్నాలు చేశారు.

ముఖ్యమంత్రి: శానా గందరగోళం ! హే మురుగా ! ఇదే Emergency matter
అప్పా ! (Officer వైపుతిరిగి)

పెద్ద సార్ వాండ్లు, Home Minister, సర్కార్ వటీలకి
Letter draft చేయప్పా! శీప్రుం పంపాల్సు !!

Officer : Yes Sir ! Ready సార్ !

ముఖ్యమంత్రి: ఏందప్పా ఆలీశం ! నదువు

Officer : 1948 జనవరి 10

“ప్రియమైన సర్కార్జీ !

నిజాం పోలీసులు సరిహద్దులు దాటారు; మా ప్రాంతంలో ప్రవేశించారు; ఇద్దరిని చంపి శవాలు తీసుకొని వెళ్లారు. అంతేగాక నిన్ననే సరిహద్దు దాటి మరో ఇద్దరిని పట్టుకొని పోయారు. ఏజింట్ జనరల్ ద్వారా మేం ఆక్షేపణలు తెలిపాం. కానీ నిజాం సర్కారు మన ఒడంబడికను ఎంత మాత్రం గౌరవించడం లేదు. మన సరిహద్దుల్ని మనం గట్టిగా కాపాడుకోవాలి. ఈ విషయం నేను ప్రధానమంత్రి నెప్రూగారికి, రక్షణ శాఖామంత్రి బలదేవ్ సింగ్ గారికి, హోం సెక్రటరి గోపాలస్వామి అయ్యంగారికి ప్రత్యేకంగా చెప్పడం కూడా జరిగింది. ఇక్కడ నేను 50వేల సుదృఢ సైన్యాన్ని సంసిద్ధం చేస్తాను. కావలసిన ఆయుధాలు, మందుగుండు, డబ్బు అందజేయండి. అంతే చాలు.

ఇక కమ్యూనిస్టులేవో కొంగ్రెస్ ప్రభుత్వానికి వ్యతిరేకంగా చేయగలిగిందంతా చేస్తున్నారు. మా పోలీసుమంత్రి సుబ్బరాయన్ సహకరించడం లేదు. అతను కమ్యూనిస్టుల వైపే మొగ్గు చూపుతున్నాడు. మీరు తొందరగా కొంత సైన్యం పంపాలి. ఈ లేఖ పని చేయకపోతే నేను పదవి నుండి తొలగిపోవలసి వస్తుంది. అమాయక ప్రజలను అటు నిజాంకు, ఇటు కమ్యూనిస్టులకు బలి ఇయ్యజూలను.

ఇట్లు

ఓమాండూరు రామస్వామిరెడ్డి

ముఖ్యమంత్రి: బాగున్న దప్పె !

(Paper తీసుకొని లెటర్ ఒకసారి ముందు వెనుక, పైకి కిందకి చూస్తాడు. ఆఫీసర్ గౌరవంగా వంగి పెన్న ఇస్తాడు.
ముఖ్యమంత్రి సంతకం పెడతాడు. కాగితాలు Officerకి ఇస్తాడు)

ధీలీకి ఈ Report పంపాలభ్య !

పార్ట్ మెంటులో డిస్ట్రిక్షన్ జరగాలభ్య.

మన దెబ్బకి గోల్డ్ ల్యాండ నిజాం అబ్బా అనాలె.

భారత అజేయశక్తి ప్రపంచానికి తెలవాలె.

(తెర పడుతుంది)

నిర్దాయక శక్తి - సర్దార్ పటీల్

ధృవ్యాము - 5

పాత్రాలు

వేషధారణ

సర్దార్ పటీల్	-	పంచ, లాల్చీ, బట్టతల, భుజాలమీద శాలువా
జవహర్లాల్ నెప్రూం	-	కుర్రా, పైజామా, నెప్రూంకోట్, చొక్కాకీ గులాబీ, నెత్తి మీద తెల్ల గాంధీటోపీ
కె.ఎమ్. మున్సీ	-	కుర్రా, పైజామా
జనరల్ చౌదరి	-	మిలిటరీ ఆఫీసర్ డ్రస్సు
ఆసిస్టెంట్-1	-	ప్రోటు, షర్టు, టై, చేతిలో పైల్సు
మహిళా ఆసిస్టెంట్	-	చీర, చేతిలో పైల్సు

నిర్ణయక శక్తి - సర్దార్ పటేల్

ఎంజ్యము - 5

{ సీన్లో ... సోఫాలు ఉంటాయి. నెప్రూ, పటీల్, కె.ఎమ్. మున్నీ కూర్చోని ఉంటారు. నెప్రూ, టెష్ట్‌న్గ్‌గా ఉన్నట్టు, పటీల్ ప్రశాంతంగా ఉన్నట్టు ఉంటారు. సీన్లో మూడు కుర్రీలు ఉంటాయి. }

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనొన్స్‌మెంట్]

ప్రైదరాబాద్ పరిస్థితిని కేంద్ర ప్రభుత్వం సమీక్షించింది. నెప్రూ, పటీల్, మున్నీ అందరూ సమీక్షలో పాల్గొన్నారు. నాటి విచిత్ర పరిణామాలు-చూడండి]

పటీల్ : ఇప్పటికే పరిస్థితి చేయి దాటిపోతున్నది. ప్రైదరాబాద్ ని కలపకపోతే భారత నడిబోడ్సులో ఒక కాన్సర్‌లాగా ఉంటుంది.

నెప్రూ : (కంగారుగా) వద్ద వద్ద. మనం సెక్యులర్. అంతర్జాతీయంగా అన్ని దేశాలకు అనుగుణంగా మనం పోవాలి. ప్రైదరాబాద్ లో మహా అయితే ఏమవుతుంది.

పటీల్ : (కొంత అసహనంతో) నెప్రూజీ ! మనం చూడటంలేదా కేరళలో మోష్టా అంటూ ఏం జరిగిందో. నోఖాలీలో అల్లరక్క గాంధీజీ వెళ్లి నిరాపోర్డీక్ష చేయవలసి వచ్చింది. దేశవిభజన మంటలు, హిందువులపైన అత్యాచారాలు ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి.

We have to take action. Now.

నెప్రూ : (కంగారు, టెష్ట్‌న్గ్‌తో నిలుచుని, కోటు గులాబీని సవరించుకొని) మనది అంతర్జాతీయ శాంతివాదం. ప్రపంచంలో అన్ని దేశాలనీ

పరిగణలోకి తీసుకొని మనం పోవాలి. (స్వగతంగా, చిన్నగా-నేను శాంతదూతను కదా) నేను పైదరాబాద్‌పై ఎట్టిచర్యకు ఎగ్రి చేయను. మంచిది. నిద్రకువేళ అయ్యింది.

(నెప్రూ అందరికీ నమస్కరిస్తాడు. అందరూ నిలుచుని నమస్కారాలు చేస్తారు. నెప్రూ నిప్రూమిస్తాడు)

(బాక్ట్రోండ్‌లో శాంతి దూతగా వెలసిన నెప్రూ అని పాట వస్తుంది)

ముస్ఖు : (నెప్రూ వెళ్లిన వైపు చూస్తూ) మరి మనం ఇప్పుడు ఏంచేయాలి.
పట్లో : (నెత్తి కొట్టుకొని) ఈయన ఎప్పుడు ఇంతే. మనం మాత్రం మనదేశం, మన ప్రజలహితం గురించి ఆలోచించాలి. ఏ దేశం మనకు సహాయం రాదు. కల్లబొల్లి కబుర్లు చెప్పారు. శక్తిలేనిదే శాంతి లేదు.

(ప్రక్కనే ఉన్న అసిస్టెంట్‌తో) జనరల్ చౌదరిని పిలవండి.

(జనరల్ చౌదరి మిలట్రీడ్సన్‌లో వచ్చి, షార్ట్‌గా సెల్యూట్ చేస్తాడు. పట్లో కూర్చోమని సంజ్ఞచేస్తాడు; ముస్ఖు మేపర్జ్ పాస్‌చేస్తే, పట్లో సంతకం పెడతారు. ముస్ఖు-చౌదరి ఏదో చిన్న వాయస్‌లో మాట్లాడు కుంటారు)

పట్లో : జనరల్ చౌదరిగారు, విన్నారుగా ! భరత్ శక్తి వాళ్ళకి చూపించాలి.

జ.చౌదరి : ఎన్ సర్.

పట్లో : మిలట్రీని తీసుకొని వెళ్లి, పైదరాబాద్‌ని భారత్‌లో విలీనం చేయండి.

జ.చౌదరి : సర్. ఎన్ సర్.

ముస్ఖు : మరీ.... (అనుమానంగా చూస్తాడు, నెప్రూ వెళ్లినవైపు చేయి చూపించి ఎలా అన్నట్టు సొంజ్ఞ చేస్తాడు)

- పట్టేల్ : (నవ్య) దీనిని పోలీస్ యూక్స్ అని పిలవండి. ఏ ఇబ్బంది ఉండదు. పోలీసులు హౌమ్ మినిస్ట్రీ కంట్రోల్ యేగా పనిచేసేది.
- జ.చౌధరి : ఎస్ సార్! ఇవాళ రాత్రే, Operation Polo చేస్తాము. విజయవాడ, మహారాష్ట్ర, కర్ణాటక మీదుగా మన కమాండర్స్ నడిపిస్తారు. హైదరాబాద్‌ని విలీనం చేస్తాము.
- పట్టేల్ : గుడ్. ప్రోఫీడ్ (అని పేపర్స్ ఇస్తాడు; జనరల్ చౌధరి తీసుకొని కళ్ళకద్దుకుంటాడు, సెల్యూట్ చేసి వెళ్లిపోతాడు.)
- మున్నీ : (తృప్తిగా) హమ్ముయ్య ! సమస్య తీరింది.
- పట్టేల్ : (ఒక నిర్దిష్ట నవ్య నవ్య, నెప్రూ వెళ్లిన వైపు చూస్తూ) నా సమస్య ఇప్పుడు ఇంకా పడుకొని ఉంది.
 (సీన్ కట్ : చీకటిగా ఉండి కొద్దిగా వెలుతురు వస్తూ ఉంటుంది. శాంతిదూతగా వెలసిన నెప్రూ... అని బాక్ట్రోండ్లో పాట వస్తుంది. నెప్రూ నిద్రలేస్తాడు, గులాబీని సర్దుకుంటాడు. రేడియో దగ్గరికి వెడతాడు. ఆన్ చేస్తాడు)

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనొంస్ట్ మొంట్]

- వార్తలు : సెప్టెంబరు 13, గత అర్థరాత్రినుండి జనరల్ చౌధరి ఆధ్వర్యంలో భారత సైనికదళాలు Operation Polo పేరుతో హైదరాబాద్‌ని Police Action ద్వారా భారత్లో విలీనం చేసుకోవడం ప్రారంభించాయి. నిజాము సైన్యం తోక ముడిచింది. ఒక్కతుంటా కూడా పేల్చుకుండా భారతసైన్యం హైదరాబాద్‌లోకి చొచ్చుకు పోతున్నది, ప్రజలు ఆనందంతో ఘాలదండలుపేసి భారతసైన్యాన్ని స్వాగతిస్తున్నారు....]

నెప్రూ : (కంగారుగా) అయ్యా ! అయ్యా ! UNO ఏమంటుంది, మిగిలిన దేశాలు ఏమంటాయో !

(ఫోన్ దగ్గరకివెళ్లి, గులాబీని సర్దుకొని, ఫోన్ చేసి)

పటీల్ జీ ! పటీల్ జీ ! హూ ! ఇప్పుడు ఈయన ఫోన్ ఎత్తటంలేదు. ఓ మై గాడి ! వీళ్ళు పైదరాబాదీని కలిపేస్తారో ఏమిటో

(అంటూ సోఫ్టాలో కూలబడతాడు; గులాబీని సర్దుకుంటాడు, నెత్తి పట్టుకుంటాడు)

(శాంతిదూతగా వెలసిన నెప్రూ.... పాట బాక్ట్రోండ్లో)

మహిళ అసి : ((ప్రవేశిస్తూ) టెలిగ్రాం సార్ ఆష్ట్రేలియా నుంచి

నెప్రూ : (కంగారుగా) ఆష్ట్రేలియా నుంచా ? (గులాబి సర్దుకొని) ఎంటో చదువు

మహిళ అసి : పైదరాబాదీలో రజాకార్లు క్రైస్తవ నన్నలను రేవ్ చేశారు. అంతర్జాతీయ క్రైస్తవ సంఘాల తరపున మేము ఈ విషయాన్ని తీవ్రంగా పరిగణిస్తున్నాం. కలవరం చెందుతున్నాం. ఇండియాలో క్రీస్తియన్స్కి రక్షణ లేదా ? మేము ప్రపంచవ్యాప్తంగా నిరసనలు, వరల్డ్ వైడ్గా ప్రాటెస్ట్ చేస్తాం.

నెప్రు : (కంగారుగా) అయ్యా! టెలిగ్రాం!! ఆష్ట్రేలియానా!!! (టెలిగ్రామ్ తీసుకొని చదువుతాడు. గులాబి సర్దుకుంటాడు) ఇదొక ఇంటర్ నేషనల్ ఇప్పుడు. సర్దార్ పటీల్ కరెక్షన్ చెప్పాడు. ఇండియన్ పార్లమెంట్ కూడా పైదరాబాద్ అంశంపై చర్చించింది. ఇంకా ఏం చేస్తాం. తప్పదు. పటీల్ ఐరాన్ మ్యాన్ ఆఫ్ ఇండియా. ఎవ్వరి మాట వినడు. పటీల్ చేసే దానికి ఒప్పుకోక తప్పదు. ఇంక చేయగలిగింది ఏమీ లేదు. ఈ ఆర్ట్ యాక్షన్, ఐమీన్ పోలీస్ యాక్షన్ ఒప్పుకుండాం, తప్పదు.

(శాంతిదూతగా వెలసిన నెప్రూ.... పాట బాక్ట్రోండ్లో)

(తెర పడుతుంది)

❖ ❖ ❖

అయిదురోజుల యుద్ధం

తెలంగాణ విముక్తి

నృశ్యము -6

పాత్రాలు

సర్దార్ పటేల్	- పంచ, లాల్చీ, గుండు, భుజాలమీద శాలువా
కె. ఎమ్. ముస్త్ఫీ	- ఖుర్రా, పైజామా
జనరల్ చౌధరి	- మిలిటరీ ఆఫీసర్ డ్రస్సు
7వ నిజాం-ఉస్మాన్ Ali Khan	- ముసలివాడు, పైజామా, నల్లటోపీ, నల్లకోటు
ఒక మౌల్�చీ	- మడమలపైదాకా తెల్ల పైజామా, ఆకుపచ్చ ఓవర్ సైజు కుర్రా, నెత్తిమీద చిల్లిటోపీ, మీసంలేదు, గెడ్డం, కళ్ళకు కాటుక)
ఒక సైనికుడు	- భారత్ త్రివర్ష జెండా పట్టుకొని (మిలిటరీ డ్రస్సు), కర్రకి త్రివర్ష పతాకం)
ముస్లిం అధికారి 1,2,3,4	- ముస్లిం డ్రెస్
కాశీం రజీవ్	- గడ్డం, కళ్ళదాలు, కళ్ళకు కాటుక

వేషధారణ

అయిదురోజుల యుద్ధం

తెలంగాణ విముక్తి

నృశ్వరు - 6

[Stage లోపల నుంచి Background ఎనౌర్స్‌మెంట్]

కదం కదం బథాయెజా, ఖుషీకా గీత్ గాయెజా

యే జిందగీ పై కొమ్కీ, యే కొమ్ పై దిఖాయెజా ||

(పాట బాక్ట్రోండ్‌లో వస్తుఉంటుంది...యూంకర్ చదువుతాడు) : 1948 సెప్టెంబర్ 13, పోలీస్ యాక్షన్ ఆపరేషన్ పోలో ప్రారంభ మయ్యింది. జనరల్ చౌదరి Western Command పోలాపూర్ నుంచి, జనరల్ రుద్ర Southern Command విజయవాడ నుంచి ఇంకొక కమాండ్ కర్రూటుక నుంచి చొచ్చుకు వస్తున్నాయి. వరంగల్, బీదర్ Airports Bombing అయ్యింది; అవి పనికి రాకుండా పోయాయి.

సూర్యాపేట దగ్గర మూసినది వంతెనను రజాకార్లు పేల్చేస్తే, భారత సైన్యానికి లోకల్ని సహాయించేసి 3 గంటలలో వంతెన నిర్మించారు. ఎక్కడా ఒక్కతుపాకీ కాల్పులు లేవు. ఒక బులెట్ పేల్చలేదు.

ప్రజలు సైన్యానికి పోరతులు ఇచ్చి స్వాగతం చెపుతున్నారు. జైహింద్ నినాదాలు మారు ప్రోగుతున్నాయి.]

(బాక్ట్రోండ్‌లో కదం కదం బథాయెజా, ఖుషీగా గీత్ గాయెజా..)

{ సీన్లో...నిజాం-మౌల్చీలు-భాశీం రజ్యీ-అధికారులు కొందరు నిలుచుని ఆలోచనలు చేస్తుంటారు. సీన్లో కుర్చులు ఉండవు. }

నిజాం : అబ్ క్యా కర్నా, ఏం చేయాలె ?

మౌల్చీ : ఇట్లనే జరిగితే మన రాజ్యం పోతది. ఆస్తి పోతది. పైనల్

పోతాయి. సఫ్టా (అంటూ చేయి ఊపి సాఫీ అయినట్టు చూపుతాడు)

కా.రజ్యే : Indian Army మస్తు Powerful.

బహుత్త తాకత్ హై (అని భుజాలు, చేతులు తదుముతాడు. హైరానా పదుతుంటాడు. గుండెలు బాదుకుంటాడు. జుట్టుపీక్కుంటాడు)

నేను ధిల్లీ బోయి పటేల్ను బెదిరించిన. ఇక్కడ రక్తం పారుతది అన్న. పటేల్ విన్నది. నిజాంకో సలామ్ చెప్పింది. నిజాంకో ఆయన పిల్లలకు జాగ్రత్త అని చెప్పింది. పటేల్ గిట్ల చేస్తాది అని అనుకోలే. Indian Army మస్తు Powerful.

నిజాం : (ఎడువు గొంతులో) యా అల్లాహ్ ! యా అల్లాహ్ !!

ముస్లిం అది 1 : మనం మనల్ని రక్షించుకోవాలె. మన ఆస్తుల్ రక్షించుకోవాలె. కష్టంపడి, దోషించి చేసి కూడబెట్టినాం.

ముస్లిం అది 2 : నాదీ ఒకటీ ఆలోచన. (ఆలోచిస్తున్నట్టు)

మనం ఎట్లాగూ ఓడిపోయినాం. కనీసం బతికి, జిందా రహాకే, ఆస్తి రక్కిద్దాం. ఆస్తి అనుభవిద్దాం. హోర్ మాసేంగ్. ఓడిపోయినాం అనీ అందాం.

నిజాం : (అనుమానంగా చూసూ...) రీక్ హై ! ఎట్లా ఒప్పుకుంటార్ ?

ముస్లిం అది 3 : అక్కడ దిక్కు మనకూ నెప్పుశా, ఉన్నయ్, మనోదే. మంచిగ ఒప్పుకుంటడ్. ఆర్టీకో రోకేగా. (చేతులతో ఆపుతాడు) ఆర్టీరుక్ జాయెగా. మన Palaceలు, హైసెల్, సంపదా, నజరానా అంతా మనకీ ఉండాలె అని అంటాం. నెప్పుశా, సరే అంటాయ్.

నిజాం : రీక్ హై ! మన నజరానా మనకే !! రీక్ హై

ముస్లిం అది 4 : (కొంచం గంభీరంగా) హామ్ బోలేంగే, మనం చెబుతాం.

ప్రజల సంక్షేపంకోసం పైదరాబాద్‌ని భారత్‌లో విలీనం చేస్తున్నాం.

కా.రజ్య్యా : ఇదీ మంచిదీ! Indian Army బహుత్ స్ట్రాంగ్ పౌర్పుల్ పై.

నిజాం : టీక్ పై !

మాల్వీస్ : Radio పైను Announce చేద్దాం. Paper Statement ఇద్దాం.

[Stage లోపల నుంచి Background ఎన్నామంట]

5 రోజుల యుద్ధం; అయిదురోజుల యుద్ధం భారత్-సైన్యం పట్టాన్ చెరు చేరుకుంది. నిజాం చేతులెత్తేశాడు. రజాకార్లు పరార్. కాశీం రజ్య్యాకి రజాకార్ నాయకుడికి 10 సం॥రాల జైలు శిక్ష. నిజాం ఆస్తులు నిజాంకే ఇచ్చేశారు.

3 లారీల పుస్తులు, బంగారు రింగులు-దొరికినాయి. నిజాం అనంత సంపద, దొపిడీ ఎంతనో ఊహించవచ్చు.

సప్టెంబరు 17, 1948..

కదం కదం బథాయెజా, ఖుషీకా గీత్ గాయిజా.]

(స్టేజ్ మీదకి సర్దార్ పటీల్, జెన్ చౌధరి, కె.ఎమ్. ముస్లిం-నిజాం ఎదురు వైపు నుండి వస్తారు. మాల్వీలు, ఇతరులు వాళ్ళను చూస్తానే వెంటనే అంతా నిజాం వెనుకకు వచ్చి ఒకవైపు తలవంచి నిలబడి ఉంటారు. నిజాం తలవంచి సర్దార్ పటీల్కు నమస్కరిస్తాడు.

సర్దార్ పటీల్ ప్రతి నమస్కారం చేస్తాడు.

ఒక సైనికుడు-త్రివర్ణ పతాకం తీసుకు వస్తాడు.

భారత్ మాతా కీ జై, వందేమాతరం నినాదాలు వస్తుండగా....)

(తెరపడుతుంది)

నాటకంలోని పాత్రాల నిజ చిత్రాలు

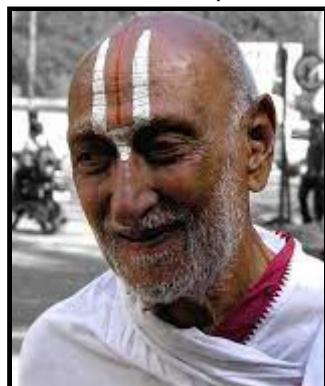
నిజం 1912 (యువ)

కిషన్ పెర్మాద్

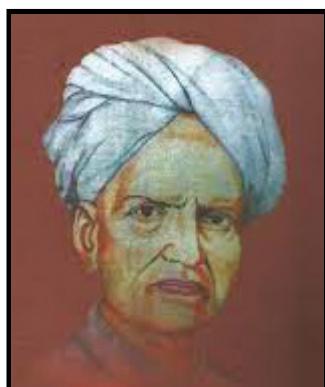
బహదుర్ యూర్ జగర్

హిందూ పండితుడు

తాలిమ్ ఆఫిసర్

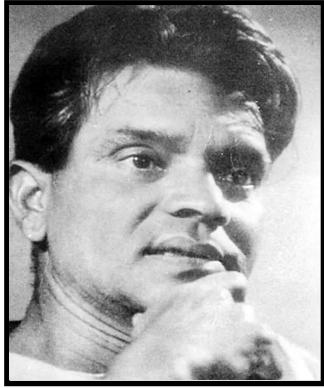

ఆదిరాజు వీరభద్ర రావు

నాటకంలోని పాత్రల నిజ చిత్రాలు

దాశరథి

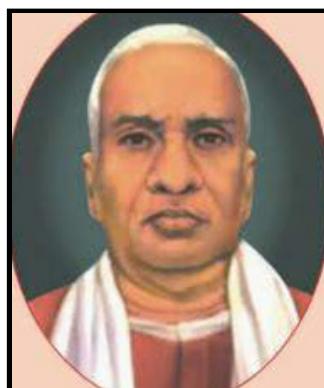
అనుమతి కృష్ణమార్తి

పీ.యి.వెంకటేశ్వరార్

రాయప్రోలు సుబ్బారావు

సురవరం సుధాకర్ రెడ్డి

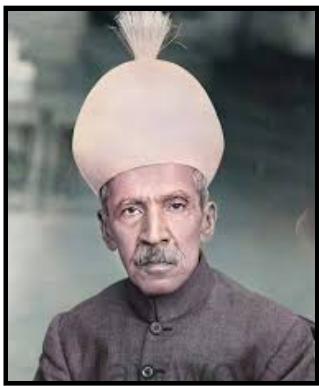

వాసమామలై వరదాచార్యులు

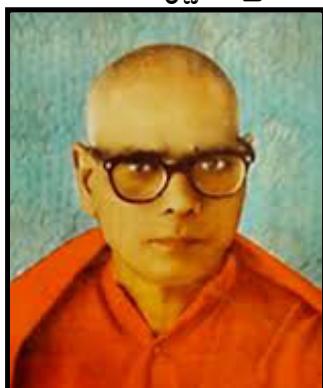
నాటకంలోని పాత్రాల నిజ చిత్రాలు

భూషణి కృష్ణమూర్తి

నిజాం (1948)

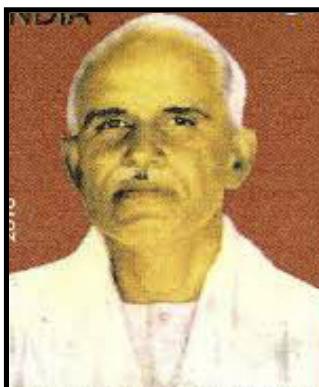
రామవండ తీక్కిరావు

ఒండి యాదగిరి

వందేవేశవరం రామచంద్ర రావు

ఒండి యాదగిరి రామస్వామి రెడ్డి

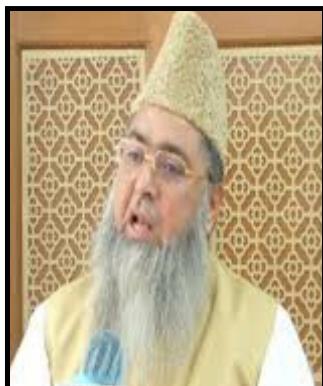
నాటకంలోని పాత్రమయిని చిత్రాలు

క.ఎం. మున్సి

నెప్పులు

పొల్చు

జనరల్ చౌదరి

సర్డార్ వల్లబ్భు భాయ్ పవేల్

భాగుంటు రిజ్యూ

సర్దార్‌తో నిజాం

1948 సెప్టెంబర్ 17న నిజాం నవాబు
సర్దార్ వల్లభ్ భాయ్ పటేల్ ముందు లొంగి పోయిన దృశ్యం

ఈ పుస్తక ముద్రණ కొరకు ఆర్థిక సహాయం అందించిన దాతలు

1. శ్రీ మదనాల శ్రీనివాస్, వారి మిత్రులు	రూ॥ 8,000/-
2. ట్రో॥ కిషన్‌రావు గారు	రూ॥ 5,000/-
3. శ్రీ వేదుల నరసింహం గారు	రూ॥ 5,000/-
4. శ్రీ మద్దారి శివాజీ గారు	రూ॥ 1,000/-